

Livsmedelsförsäljningsstatistik

2011

HA0103

Innehåll

0	Allmänna uppgifter	2
0.1	Ämnesområde	2
0.2	Statistikområde	2
0.3	SOS-klassificering	2
0.4	Statistikansvarig	2
0.5	Statistikproducent	2
0.6	Uppgiftsskyldighet	2
0.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	2
0.8	Gallringsföreskrifter	3
0.9	EU-reglering	3
0.10	Syfte och historik	3
0.11	Statistikanvändning	3
0.12	Uppläggnings- och genomförande	3
0.13	Internationell rapportering	4
0.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
1	Översikt	5
1.1	Observationsstorheter	5
1.2	Statistiska målstorheter	5
1.3	Utfloeden: statistik och mikrodata	7
1.4	Dokumentation och metadata	7
2	Uppgiftsinsamling	8
2.1	Ram och ramförfarande	8
2.2	Urvalsförfarande	8
2.3	Mätinstrument	9
2.4	Insamlingsförfarande	10
2.5	Databeredning	14
3	Statistisk bearbetning och redovisning	30
3.1	Skattningar: antaganden och beräkningsformler	30
3.2	Redovisningsförfaranden	33
4	Slutliga observationsregister	37
4.1	Produktionsversioner	Fel! Bokmärket är inte definierat.
4.2	Arkiveringsversioner	37
4.3	Erfarenheter från senaste undersökningsomgången	37

0 Allmänna uppgifter

0.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Handel med varor och tjänster

0.2 Statistikområde

Statistikområde: Livsmedelsförsäljningsstatistik

0.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

0.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: SCB, Enheten för Näringslivets Struktur

Postadress: 701 89 Örebro

Besöksadress: Klostergatan 23

Kontaktperson: Clara Larsson

Telefon: 019 – 17 64 86

Telefax:

E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: SCB, Enheten för Näringslivets Struktur

Postadress: 701 89 Örebro

Besöksadress: Klostergatan 23

Kontaktperson: Clara Larsson

Telefon: 019 – 17 64 86

Telefax:

E-post: fornamn.efternamn@scb.se

0.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger/föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

0.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller

reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

0.8 Gallringsföreskrifter

Blanketter gallras efter 1 år. Observationsregister med registeruppgifter och primärdata överlämnas till SCB:s arkiv så snart de inte behövs i produktionen. Systemdokumentation bevaras och överlämnas till arkivet. Program och dylikt gallras när de inte behövs för bearbetningar.

0.9 EU-reglering

Nej

0.10 Syfte och historik

Statens jordbruksverk (SJV) upphörde med sina värdeberäkningar av livsmedelskonsumtionen fr.o.m. redovisningsåret 2000. Jordbruksverket har gjort beräkningar över livsmedelskonsumtionen sedan 1940-talet. Jordbruksverket gör fortfarande kvantitetsberäkningar av livsmedelskonsumtionen men dock inga värdeberäkningar.

Värdeberäkningar av livsmedelskonsumtionen behövs dock i konsumentprisindex (KPI) och nationalräkenskaperna (NR). Från år 2000 har SCB därför börjat producera Livsmedelsförsäljningsstatistik inom handeln, med en annan metod, vilket uppfyller NR:s och KPI:s behov.

0.11 Statistikanvändning

SCB-Nationalräkenskaperna (NR): Beräkningar av hushållens konsumtionsutgifter.

SCB-Ekonomiskstatistik prisenheten (ES/PR): Beräkningar av vikter i Konsumentprisindex (KPI). Urval av representantvaror i KPI.

Allmänheten: Journalister och allmänheten är intresserade av livsmedelskonsumtionens sammansättning.

0.12 Uppläggning och genomförande

För att genomföra livsmedelsförsäljningsstatistiken har en rad olika källor använts:

- Datakasseregister (dkr) inhämtade centralt direkt från de fyra dagligvarublocken ICA, Kooperationen, Axfood oc Bergendahls, samt, fr.o.m. 2008, även Statoil och Reitan servicehandel (Pressbyrån, SevenEleven och Shell). Vi kallar hädanefter denna grupp för *dkr-leverantörer*.
- Enkätundersökning (Servicehandelsenkäten) av företag som finns inom detaljhandeln och bensinstationerna men inte ingår bland de kedjor varifrån datakassaregister erhålls från, enligt ovan.
- Momsregistret för de företag som har detaljhandel eller bensinstation som bransch enligt FDB. För dessa företag har

- momsskattesatsen (12 procent) som gäller för livsmedelsförsäljning använts.
- Register över vilka företag som ingår i respektive dagligvarublock (ICA, Kooperationen, Axfood och Bergendahls).

Användningen av datakasseregisterstatistik, administrativa material och av urvalsundersökningar utgör ett led i SCB:s strävan att begränsa företagens uppgiftslämnande.

0.13 Internationell rapportering

Uppgifter om den ekologiska försäljningen av livsmedel har ingått i statistikrapporter som skickats till Eurostat.

0.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

I syfte att förbättra statistikens kvalitet och minska uppgiftslämnarbördan så kommer ansträngningar göras för att utnyttja datakasseregisterstatistik i större omfattning. Nya blanketter för enkätinsamlingen ska även tas fram. Översyn ska göras av kvaliteten i resultaten, både för datakassaregisterdelen och enkätinsamlingen. Enkätinsamlingen kommer efter de genomförda förändringarna istället att genomföras var tredje år.

1 Översikt

1.1 Observationsstorheter

Livsmedelsförsäljningsstatistiken är en undersökning som mäter *summa omsättning (inkl moms)* i SEK uppdelat på livsmedels- och dryckesvarugrupper.

Undersökningsvariabel är *Omsättning (inkl moms)*. Med livsmedelsförsäljning menas de varor som sålts med 12 procents momssats till slutkonsument. Livsmedelsförsäljningen (L) definieras som $L = (M12/0,12+M12)$ där M12 = Värdet på den 12-procentiga momssatsen. Livsmedelsförsäljningen är alltså inklusive moms.

Värdet på den 12-procentiga momssatsen hämtas ifrån momsregistret.

1.2 Statistiska målstorheter

Objektgrupp		Variabel	Mått
Population (enl. SNI07)	Indelning i redovisningsgrupper		
SNI 47	01.1.1.1 ris		
	01.1.1.2 bröd		
	01.1.1.3 pastaprodukter		
	01.1.1.4 bakverk		
	01.1.1.5 andra spannmålsprodukter		
	01.1.2.1-4+7 nötk-, gris-, får-, lamm- och viltkött		
	01.1.2.5 torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter		
	01.1.2.6 annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött		
	01.1.3.1-3 fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst, torkad, rökt eller saltad)		
	01.1.3.4 annan konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt beredningar av fisk och		

	skaldjur		
	01.1.4.1-3 mjölk		
	01.1.4.4 yoghurt och fil		
	01.1.4.5+6 ost och andra mjölkprodukter		
	01.1.4.7 ägg		
	01.1.5.1 smör		
	01.1.5.2+5 margarin och annat fett		
	01.1.5.3+4 matolja		
	01.1.6.1-7 frukt (färsk, kyld eller fryst)		
	01.1.6.8 torkad frukt		
	01.1.6.9 konserverad frukt och fruktbaseade produkter		
	01.1.7.1-4+7 grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst)		
	01.1.7.5 torkade grönsaker		
	01.1.7.6 andra konserverade eller behandlade grönsaker		
	01.1.7.8 potatisprodukter		
	01.1.8.1 socker		
	01.1.8.2 sylter och marmelader		
	01.1.8.3-6 konfektyr, choklad och glass		
	01.1.9.1 såser och smaksättningsmedel		
	01.1.9.2 salt, kryddor och kryddväxter		
	01.1.9.3+4 jäst, dessertberedningar och soppor samt övrigt		
	01.2.1.1 kaffe		
	01.2.1.2 te		
	01.2.1.3 kakao och		

	chokladpulver		
	01.2.2.1+2 läskedrycker samt mineral och källvatten		
	01.2.2.3+4 juice och saft		
	02.1.1.1 spritdrycker och likör		
	02.1.2.1+2 vin		
	02.1.3.A öl klass I och II		
	02.1.3.B öl klass III		

1.3 Utflöden: statistik och mikrodata

Resultaten har från och med verksamhetsår 2000 till 2011 publicerats i Pressmeddelande och Statistiska meddelande (SM). Uppgifter finns även tillgängliga i Sveriges statistiska databaser (SSD), totalt redovisas 4 tabeller årsvis. Från 2004 redovisas även den ekologiska försäljningen av livsmedel. På SCB:s webbsida redovisas fyra tabeller.

1.4 Dokumentation och metadata

Enligt SCB:s dokumentationsmall.

2 Uppgiftsinsamling

2.1 Ram och ramförfarande

Urvalsramen utgörs av samtliga företag inom Svensk näringsgrensindelning 47(enligt SNI 2007). Företaget är undersökningsobjekt. Urvalsramen för livsmedelsförsäljningsstatistiken upprättas i november året innan undersökningsåret. Ramen utgörs av aktiva företag i SCB:s företagsregister (FDB). Med aktiva företag avses företag som är registreade för F-skatt, mervärdeskatt eller arbetsgivareavgift.

Övertäckning:

Exempel på övertäckning är företag med fel bransch (som ej ska undersökas), vilande företag eller företag som har gått i konkurs och som har kommit med i urvalet.

Undertäckning:

Undertäckningen består av till exempel nystartade företag och ombildade företag. Någon mätning av undertäckningen har inte gjorts.

2.1.1 Urvalsram för beräkning av livsmedelsnivån

För att beräkna livsmedelsnivån används urvalsramen som är beskriven under föregående kapitel. En matchning av denna ram görs mot momsregistret och de företag som under året haft bransch 47. Om det finns företag som inte ingår i den ursprungliga urvalsramen men har redovisat moms så läggs de till urvalsramen. Denna nya urvalsram består alltså av företag som varit verksamma någon gång under referensåret 2011.

2.1.2 Urvalsram för servicehandeln

Urvalsramen upprättas vanligen i november samma år som referensåret. Den utgörs av aktiva företag i SCB:s företagsregister (FDB) för servicehandeln. Servicehandeln är de företag som inte tillhör något av dagligvarublocken ICA, Kooperationen, Axfood och Bergendahls. Fr.o.m. referensår 2007 exkluderas dessutom företag ingående i dkr-leverantörerna Reitan Servicehandel och Statoil. Med aktiva företag avses företag som är registreade för F-skatt, mervärdeskatt eller arbetsgivaravgift. Urvalsramen består av företag (icke-fiansiella och personliga företag) med följande branschkode enligt SNI 2007: SNI 47. För 2011 har ingen ny enkätundersökning gjorts då man på grund av arbete med en ny enkät valt att istället använda uppgifterna från enkäten som genomfördes 2010. Det har således inte upprätats någon ny urvalsram för servicehandeln gällande 2011.

2.1.3 Urvalsram för företag som lämnar uppgifter via datakasseregisterstatistik

Livsmedelsförsäljningsstatistiken bygger till största delen på datakasseregisterstatistik från dagligvarublocken, samt fr.o.m. 2008 även Statoil och Reitan Servicehandel. Datakasseregisterstatistiken är den viktigaste källan i livsmedelsförsäljningsstatistiken. Dagligvarublocken som lämnar datakasseregisterstatistik är ICA (Maxi och Butik), Kooperationen (Stormarknad och Butik), Axfood (Willys, Willyshemma, Hemköp och PrisExtra) och Bergendahls (Citygross och Eko). De företagsenheter som ingår i dagligvarublocken fås på fil från respektive dagligvarublock och är borttagna i urvalsramen som skapas för Servicehandeln.

2.2 Urvalsförfarande

2.2.1 Servicehandeln

Stratifieringsvariabel: Livsmedelsomsättning (12 % moms) inklusive moms. Denna variabel hämtas från momsregistret året före undersökningsåret.

I Livsmedelsförsäljningsstatistiken görs fem olika storleksindelningar i urvalet för servicehandeln.

Storleksstratifiering (SNI 47.3):

- 0: Livsoms $\leq 0,5$ Mnkr (undersöks ej)
- 1: $0,5 < \text{Livsoms} \leq 3,0$ Mnkr
- 2: $3,0 < \text{Livsoms} \leq 50,0$ Mnkr
- 3: Livsoms $> 50,0$ Mnkr
(Totalundersökt)

Stratifieringsvariabel: Livsmedelsomsättning (12-procentiga momssatsen) inklusive moms.

Storleksstratifiering (Resterande branscher):

- 0: AnstS=0 och oms1 ≤ 1.0 Mnkr
(undersöks ej)
- 1: (AnstS =0 och oms1 > 1.0) eller AnstS mellan 1-4
- 2: AnstS mellan 5 - 49
- 3: AnstS ≥ 50 (Totalundersöks)

- 5: (NgS1 = 47111,47112,4725 och oms1>200.0) eller
(NgS1 = 47241,47242,47291,47299,4721,4722,4723,4726,
478,4799 och oms1 > 100.0) (Totalundersöks)
8: VE:ar som tillhör SFE (Totalundersöks)

Branschstratifiering

4711
47191
47199
47210
47220
47230
47241
47242
47250
47260
47291
47299
478
4799
47300

I servicehandelsurvalet för 2010 drogs 520 företag.

Urvalsmetoden är ett Obundet Slumpmässigt Urval (OSU) i varje stratum.

2.3 Mätinstrument

2.3.1 Servicehandeln

Mätinstrumentet är en enkät som skickas ut till uppgiftslämnaren. På enkäten skall företaget fylla i total omsättning fördelat på cirka 2-15 varugrupper, beroende på branschtillhörighet. Anvisningarna på enkäten anger att omsättningen skall vara exklusive moms och inklusive export. I anvisningarna står det även att omsättningsuppgiften skall avse hela företagets omsättning för perioden och att beloppet skall anges i tusentals kronor. Dessutom redovisas vilken bransch som företaget tillhör och om

branschen inte stämmer så har företaget möjlighet att beskriva sin huvudsakliga verksamhet.

För Servicehandeln finns det 13 stycken olika blankettvarianter beroende på branschtillhörighet.

Dessa är:

Blankett 47300 – Vänder sig till SNI 47.300

Blankett 47111 – Vänder sig till SNI 47.110

Blankett 4719 - Vänder sig till SNI 47.191 och 47.199

Blankett 47210 – Vänder sig till SNI 47.21

Blankett 47220 – Vänder sig till SNI 47.22

Blankett 47230 – Vänder sig till SNI 47.23

Blankett 47241 – Vänder sig till SNI 47.241

Blankett 47242 – Vänder sig till SNI 47.242

Blankett 47250 – Vänder sig till SNI 47.25

Blankett 47260 – Vänder sig till SNI 47.26

Blankett 47291 – Vänder sig till SNI 47.291 och 47.299

Blankett 478 – Vänder sig till SNI 47.8

Blankett 4799 - Vänder sig till SNI 47.99

Blanketter finns hos SCB.

2.3.2 Datakassregisterstatistik

För dagligvarublocken ICA, Kooperationen, Axfood och Bergendahls samt Reitan Servicehandel och Statoil är den datakasseregisterstatistik som kedjorna skickar till SCB mätinstrumentet. För alla dkr-leverantörer så återfinns följande variabler vid leveransen:

- EAN-numret
- Produktnamnet
- Dagligvarublockets eget varugrupsnamn
- Dagligvarublockets egen varugrupskod
- Leverantör
- Försäljningsvärde inklusive moms
- Försäljningsvärde exklusive moms
- Antal sålda konsumentpack

- Kvantitet per konsumentpack.

ICA levererar två filer en för a) ICA Maxi och en för b) Övriga ICA butiker.

Kooperationen levererar två filer en för a) Coop Forum och en för b) Coop Sverige.

Axfood levererar fyra filer en för a) Hemköp, b) Willys, c) Willys Hemma och d) Pris Extra.

Bergendahls levererar två filer en för a) Citygross och en för b) Eko.

Filerna är radorienterade och består från 10 000 till över 70 000 produkter. Då man slår samman de olika kedjornas datakasseregister så har SCB ett register över livsmedel på cirka 70 000 unika livsmedelsprodukter.

Kort beskrivning av EAN

EAN står för European Article Numbering och är ett identitetsnummer för produkter. Den vanligaste varianten är EAN 13 med 13 siffror. De två (ibland 3) första siffrorna är ett landsnummer (Sverige har 73) som anger i vilket land EAN-licensen har skrivits ut. Följande 5 siffror är leverantörens nummer. Sedan följer leverantörens eget nummer för just den varan. Sista siffran är en kontrollsiffror. Exempel: 7312330007417 avser en bigpack skivad hushållsmedwurst, 210 g, från företaget Aktiebolaget AB.

Det finns ingen överstatlig organisation som håller reda på alla EAN-nummer och vad för slag av produkter de avser. Liksom SCB finns det andra organisationer som är intresserade av att skapa och analysera produktstatistik med EAN-kodade data. Alla som gör det har egna register över produkterna.

För viktvaror, d.v.s. produkter som säljs till kilopris eller literpris i t.ex. delikatessdisken, trycks en etikett på försäljningsstället med ett 13-siffrigt EAN-liknande nummer som kan läsas och tolkas av datakassan. Det börjar vanligtvis på 20 eller 23 (i stället för landskod) och innehåller för övrigt en kedje- eller butiksspecifik varukod samt kvantitet. Även här är sista siffran en kontrollsiffror. Priset räknas ut i kassan. Exempel: 2052111000002 avser Melkers falukorv i bitar som inte är exakt lika stora (eller lösviktsförsäljning) och 2336880400004 avser baconsnitt.

2.4 Insamlingsförfarande

SCB är statistikansvarig myndighet för Livsmedelsförsäljningsstatistiken i Sverige. Uppgiftsinsamlingen sker både via enkät och via centralt insamlade datakassmaterial.

Enkätinsamlingen sker via fax, post och telefon. Två brevpåminnelser går ut efter sista insändningsdag. Efter brevpåminnelsen genomförs en telefonpåminnelse till de stora företagen. Uppgifterna som registreras i systemet för Livsmedelsförsäljningsstatistiken granskas i samband med registreringen. Granskningen som görs är först och främst summakontroller och att försäljningen hamnat på de variabler som branschen huvudsakligen använder sig av.

Datakasseregisterstatistiken skickas till SCB i Excelformat via mail. Påminnelser och kontakter med dagligvarublocken sker via mail eller telefon. Vid leveransen genomför SCB några enkla kontroller för att se att materialet verkar rimligt. De kontroller som görs är om antalet rader är ungefär detsamma som föregående år och om den totala försäljningen är densamma som föregående år.

Åtgärder vid över- och undertäckning

En stor del av populationen i Livsmedelsförsäljningsstatistiken består av små företag. Det är allmänt känt att det är svårare att samla in uppgifter från små företag än stora.

Under- och övertäckning har förekommit i tämligen hög grad, då populationen som undersöks är dynamisk, med ett stort antal nedlagda och nystartade företag. Vanligen är det inga problem att ta hänsyn till övertäckningen, då den oftast är känd. Det vill säga antalet företag som gjort konkurs eller blivit nedlagt fångas upp av urvalet och kan skattas för hela populationen.

Ett annat problem behäftat med övertäckning är företag som är klassade i fel bransch. De företag som är felbranschade och tillhör en bransch som ej ingår i undersökningen beräknas som bortfall. Däremot de företag som är felbranschade men tillhör någon av de undersökta branscherna, behålls i den bransch där de är utvalda och bidrar i den utvalda branschen med sitt värde.

Det är betydligt svårare att komma åt undertäckningen eftersom det är svårt att fånga upp de nystartade företagen under undersökningsåret. Undertäckningen i Livsmedelsförsäljningsstatistiken finns det ingen klar uppfattning om.

Åtgärder vid bortfall

Då slutgranskningen startar tas en lista ut på de stora företag (olika branschgrupper har olika gränser men oftast storleksgrupp 4) som inte svarat och vilka granskaren nu en sista gång försöker få in uppgift ifrån.

För de mindre företagen (olika branschgrupper har olika gränser men oftast storleksgrupp 1-3) som inte svarat kompenseras bortfallet genom omviktning.

2.5 Databeredning

2.5.1 Servicehandeln

2.5.1.1 Registrering

Uppgifter registreras manuellt för de uppgifter som kommer in via brev, fax eller telefon.

2.5.1.2 Kodning för enkätundersökta företag

Företag som på något sätt måste särbehandlas i Livsmedelsförsäljningsstatistiken åsätts en registerstatus. Registerstatus beskrivs nedan.

1. Konkurs/Vilande

Företaget betraktas som svarande med noll i omsättning

2. Returer

Företaget betraktas som bortfall

3. Vägrare

Företaget betraktas som bortfall

4. Verksamhet som redovisas i annat bolag

Företaget betraktas som svarande med noll i omsättning

5. Konkurs/vilande men verksam del av året

Företaget betraktas som svarande med noll i omsättning

6. Övertäckning

När företaget körts i granskningsprogrammet så får det en uppgiftsstatus. Denna kan vara mellan 0 till 5. Den skall vara 3 eller 5 för att gå vidare i bearbetningen.

0. Avprickad

1. Stansad

2. Ej korrekt

3. Korrekt

4. Bortstyrd (dessa imputeras)

5. Korrekt men går av olika anledningar inte genom granskningsprogrammet

2.5.1.3 Granskning och rättning av enkätföretag

Först granskas materialet vid registrering som nämndes i 2:a stycket i avsnitt 2.4. Därefter tas en lista fram över stora företag som det tas en ytterligare kontakt med och om det inte leder till att uppgiften kommer in så sker medelvärdes imputeras företaget.

Vid makrogranskningen jämförs försäljningsuppgifterna på varugrupp med föregående år. Om det finns branscher som avviker mot föregående år måste man på olika sätt granska materialet vidare.

2.5.2 Datakasseregisterstatistiken

2.5.2.1 Data

Registren från de olika dkr-leverantörerna har inte alls någon enhetlig form. Vi måste därför anpassa datamottagandet för varje kedja. ICA levererar tämligen konventionella register i Excel-format, med ett register för stormarknader och ett för butiker.

KF levererar tämligen konventionella register i Excel-format, med ett register för stormarknader och ett för butiker. Registren är uppdelade på Dagligvaror, Specialvaror 1 och 2.

2.5.2.2 Kodsystem

Vi skall för 100-tals varugrupper beräkna detaljhandelsförsäljningen i kronor under ett år för varje kedja (ICA, KF, Hemköp, Willys Hemma, WILLYS, PrisExtra, Citygross, EKO, Reitan Servicehandel och Statoil) och butikstyp (stormarknad och butik). Varugrupperna har koden KPIK0

som är den första aggregeringen av den mest detaljerade koden KPIK. Alla SCB:s koder framgår av tabellen KPIK.xls

Bild 1 Några rader från tabellen KPIK.xls

KPIK	KPIN	KPIK0	KPIN0	BNPK	Coicop5	Coicop4	DELK
1582:11	Hårt bröd	1582:11	Hårt bröd	1582	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
1582:12	Skorpor	1582:12	Skorpor	1582	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
1582:21	Kex	1582:21	Kex	1582	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
1582:22	Småkakor	1582:22	Småkakor	1582	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
15611	Mjöl	15611	Mjöl	15611	01.1.1.5	0111 Bröd och spannmål	1
15810:1A	Djupfryst bröd	15810:1	Matbröd	15810	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
15810:1B	Grovt bröd	15810:1	Matbröd	15810	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
15810:1C	Matbröd av huvudsakligen vete	15810:1	Matbröd	15810	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
15810:2	Vetebröd	15810:2	Vetebröd	15810	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
15810:2A	Vetebröd	15810:2	Vetebröd	15810	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
15810:2B	Wienerbröd	15810:2	Vetebröd	15810	01.1.1.2	0111 Bröd och spannmål	1
15810:3	Bakverk	15810:3	Bakverk	15810	01.1.1.4	0111 Bröd och spannmål	1
15810:4	Maträtter av spannmål	15810:4	Brödlignande mat	15810	01.1.1.4	0111 Bröd och spannmål	1
15310P	Potatismjöl	15310P	Potatismjöl	15310P	01.1.1.5	0111 Bröd och spannmål	1
15612:1	Ris	15612:1	Ris	15612	01.1.1.1	0111 Bröd och spannmål	1
15612:2	Gryn	15612:2	Gryn	15612	01.1.1.5	0111 Bröd och spannmål	1
15612:3	Mixer	15612:3	Mixer	15612	01.1.1.5	0111 Bröd och spannmål	1
15612:41	Flingor	15612:41	Flingor	15612	01.1.1.5	0111 Bröd och spannmål	1
15612:42	Snacks	15612:42	Snacks	15612	01.1.1.5	0111 Bröd och spannmål	1
15850	Pasta	15850	Pasta	15850	01.1.1.3	0111 Bröd och spannmål	1
15850:R	Pastarätter	15850	Pasta	15850	01.1.1.3	0111 Bröd och spannmål	1
15112:11	Nöt	15112:11	Nöt	15112	01.1.2.1	0112 Kött	1
15112:12	Kalv	15112:12	Kalv	15112	01.1.2.1	0112 Kött	1

KPIK är så finindelad att vi inte behöver konsumtionsstatistik på denna nivå. Från 2004 har vi dock börjar publicera statistik på denna detaljeringsnivå. Grupperingen är avsedd att vara till nytta vid stratifiering och urval av produkter för KPI.

Exempel: De tre KPIK-koderna 15810:1A, 15810:1B och 15810:1C avser matbröd; djupfryst, grovt respektive vitt. Det är bra om urvalet av matbröd i KPI har rätt proportioner mellan dessa tre men vi har inte ambitionen att beräkna KPI-vägningstal för alla dessa tre utan enbart för matbröd. När ES/PR (avdelningen över ekonomisk statistik och enheten för prisstatistik) gör urval av produkter behöver de urvalsramar med uppdelning efter KPIK men livsmedelstatistiken skall beräkna försäljningen för matbröd, enligt detaljgraden för variabeln KPIK0.

KPIN och KPN0 är varugrupsnamn motsvarande KPIK och KPIK0.

Nationalräkenskaperna behöver endast en ännu grövre indelning av konsumtionsstatistiken, en indelning efter variabeln BNPK. Här finns matbrödet i samma grupp som vetebröd och brödlignande mat. Vi har skapat variabeln BNPK. Denna överensstämmer huvudsakligen med NRs ändamålsgrupper, men när en sådan sträcker sig över två eller flera 4-siffriga COICOP-grupper så har vi lagt till en bokstav så att varje värde på BNPK bara finns inom en enda 4-siffrig COICOP-grupp. Exempel: 15310P är en extremt liten grupp som NR är intresserade av. Den ligger

inom COICOP 01.1.1 Mjöl och spannmål. För NR betyder 15310 potatisprodukter så övriga potatisprodukter utom potatismjöl ligger inom COICOP 01.1.7 Grönsaker (I detta fall har BNPK givits koden 15310 utan bokstav för allt annat än potatismjöl.)

- Nationalräkenskaperna och enheten produkräkenskaperna(NR/PRR) har alltså fått bestämma kodningen på grov nivå, BNPK.
- KPIK0 består av BNPK och endera inget mer eller ett kolon och siffror för undergrupper.
- KPIK består av KPIK0 och endera inget mer eller med ett tillägg av stora bokstäver för undergrupper.

Varugrupper som inte utgörs av livsmedel har också kodas med de tre koderna.

- BNPK har för dessa alltid koden 99999.
- KPIK0 har en kod sammansatt av texten ”SCB” och ES/NS:s (avdelningen över ekonomisk statistik och enheten för näringslivets struktur) tresiffriga varukod.
- KPIK har en kod sammansatt av texten ”DAG” och den fyrsiffriga varukod som ES/PR använder i tabeller och bearbetning eller ”SCB” och ES/NS:s tresiffriga varukod (=KPIK0).

Avsikten med att tilldela koder till produkter i försäljningsstatistiken är att möjliggöra försäljningsberäkningar för hela dagligvaruhandelns försäljning. Produkter som inte är livsmedel och som ännu inget arbete är nedlagt på att koda får värdet ”y” i KPIK. Värdet ”x” ges för ej identifierade produkter som troligtvis är livsmedel. Dessa är alltså temporära värden under arbetets gång.

Genom den hierarkiska strukturen räcker att åsätta en KPIK-kod för varje produkt så kan man sedan via tabellen KPIK.xls erhålla koder av högre ordning.

2.5.2.3 Strategi

Vi arbetar med en uppsättning kodnycklar för att koda varje post i varje register. Registren förändras relativt kraftigt från år till år. En gissning är att en tredjedel av posterna försvinner och lika mycket kommer till.

Vi vet inte men kan misstänka att ett EAN-nummer som försvinner kan komma tillbaka om några år men då avse en helt annan produkt.

Vi menar att det är bäst att arbeta med en uppsättning kodnycklar för varje år. Det betyder dock inte att vi börjar från början varje gång, vi skall naturligtvis utnyttja tidigare års arbete.

Steg 1

Vi har fått ett eller två register från varje kedja; för stormarknader och butiker. Vi skapar av dessa indata ett register per kedja med alla förekommande produkter (EAN-koder) och summerar samtidigt försäljningen för varje produkt.

Steg 2

Vi matchar respektive kedjas produktregister mot kedjespecifika nycklar med hjälp av kedjornas egna varugrupperkoder. Här får vi första ”förslag” till SCB:s mest detaljerade varugrupperkod KPIK. Vi kallar dessa förslag för KPIK_ICA, KPIK_KF o.s.v. I nedanstående exempel är vissa rader färgade; det är varugrupper hos kedjorna som är nya för året som måste kodas manuellt för att nycklarna skall bli effektiva (annars måste man koda varje enskild produkt i ett senare skede).

Bild 2 Några rader från registret Nyckel_ICA.xls

VG1K	VG2K	VG1N_ICA	KPIK_ICA	ARTX_ICA	antal
0	1			LOKAL VARE	2
0	3			LOKAL VARE	2
4	5	Grönsakskonserver	15330G:4E	FELI RÖDKÅL KLASSISK	
64	10			CRC DÄCKGLANS	
85	10			LOKAL VARE	2
98	10		y	BINGOLOTT	
98	20			NOSKAPIN	
100	10	Ospecificerad Kolonial 50%		SPECIAL/KOLONIAL	
101	10	Kolonial kundpack 50%		PRIM PLANTERINGSJORD	
101	15	Kolonial kundpack 50%		MAJS	
102	10	Soya/såser	15870:A	MRS MUSHROOM SOY	
102	20	Soya/såser	158A:1	BLÅ BEARNAISSÅS 3-P 3	
102	30	Soya/såser	158A:1	DIVA THAI SWEET CHILISÅS	

Bild 3 Några rader från registret Nyckel_KF.xls

VG1N_KF	VG2N_KF	VG3N_KF	VG1K_KF	VG2K_KF	VG3K_KF	KPIK_KF	ARTX_KF	antal
101 IN&UTBETALNINGAR MOMSI	101.99 MOMSFRI	10 101.99.99 MOMSFRI -ÖVR	101	99	99		ROOT BEER WHITE ROCK 1x3	198
103 NON SALES HÖG MOMS	103.99 ÖVRIGT 103	103.99.99 ÖVRIGT 103-ÖVR	103	99	99		ATG PROVISION 1x1 ST	5
105 NON SALES, 6%	105.105 6% MOMS 105	105.105.105 6% MOMS 105	105	105	105		TAXI-BUSSRESOR EJ TJÄNSTER 1x	1
106 SPEL	106.15 15 SPERO	106.15.10 10 LOTTFÖRSÄLNIN	106	15	10		TJUGAN TJÄNSTER 1x1 ST	7
106 SPEL	106.20 20 SVENSKA SPE	106.20.10 10 SV SPEL FÖRSÄL.	106	20	10		TRISS TJÄNSTER 1x1 ST	14
106 SPEL	106.20 20 SVENSKA SPE	106.20.20 20 SV SPEL VINSTINL	106	20	20		SV SPEL VINL JM TJÄNSTER 1x1 S	1
106 SPEL	106.30 30 BINGOLOTTO	106.30.10 10 BINGOLOTTO FÖF	106	30	10		SÄNKA SKEPP TJÄNSTER 1x1 S	13
106 SPEL	106.30 30 BINGOLOTTO	106.30.20 20 BINGOLOTTO VIN	106	30	20		VINSTINLÖS BINGOL TJÄNSTER 1x1	2
211 KONSERVER	211.1 KÖTTKONSERVER	211.1.1 SKINKA/BOG	211	1	1	15130:32	SKINKA ÄKTA RB	
211 KONSERVER	211.1 KÖTTKONSERVER	211.1.2 KORV	211	1	2	15130:32	PILSNERKORV BULLEN SCA	
211 KONSERVER	211.1 KÖTTKONSERVER	211.1.3 FÄRDIG MAT	211	1	3	15850	RAVIOLI FX	
211 KONSERVER	211.1 KÖTTKONSERVER	211.1.4 KÖTTFÄRSSÅS	211	1	4	15130:32	KÖTTFÄRSSÅS SN	
211 KONSERVER	211.1 KÖTTKONSERVER	211.1.5 VEGETARISKT	211	1	5	15330G:2B	TARTEX PASTEJ ÖRT NYF	
211 KONSERVER	211.1 KÖTTKONSERVER	211.1.6 FRILUFTSMAT	211	1	6	15130:32	KYCKLGRYTA M GRÖNS VDB	
211 KONSERVER	211.1 KÖTTKONSERVER	211.1.99 ÖVRIGT	211	1	99	15130:32	GÅSLEVER NATURELL	
211 KONSERVER	211.2 HAVSKONSERVER	211.2.1 FISKBULLAR	211	2	1	15200:5K	FISKBULLAR HUMMSÅS ABB	

Bild 4 Några rader från registret Nyckel_Bil.xls

VG1K_Bil	VG1N_Bil	ARTX_Bil	ARTX2_Bil	ARTX3_Bil	ANTPROD_Bi	KPIK_Bil
0001	BRÖD	KNAPPFÖRS. BRÖD				1
0002	DJUPFRYST T	KNAPPFÖRS. DJUPFRYST T				1
0003	SPECERIER T	KNAPPFÖRS. SPECERIER T				1
0004	MEJERI T	KNAPPFÖRS. MEJERI T				1
0005	OST T	KNAPPFÖRS. OST T				1
0006	CHARK T	KNAPPFÖRS. CHARK T				1
0007	KÖTT T	KNAPPFÖRS. KÖTT T				1
0008	HÄLSOKOST	KNAPPFÖRS. HÄLSOKOST				1
0009	KEM TEKNISKT T	KNAPPFÖRS. KEM TEKNISKT T				1
0010	FRUKT & GRÖNT T	KNAPPFÖRS. FRUKT & GRÖNT T				1
0011	DRYCKER T	KNAPPFÖRS. DRYCKER T				1
0012	SPECIAL T	KNAPPFÖRS. SPECIAL T				1
0013	BLOMMOR	KNAPPFÖRS. BLOMMOR				1
0014	TOBAK. TIDNING	KNAPPFÖRS. TOBAK, TIDNING				1
0015	DRICKABACK	KNAPPFÖRS. DRICKABACK				1
0097	KUNDRABATT	KNAPPFÖRS. KUNDRABATT				1
0100	VARDAGSFRUKT	BANANER	APELSINER GREKLAND	ÄPPLE ROYAL GALA		174
0101	FESTFRUKT	BÄRMIX	MELON ÖVRIGT	APRIKOSER KORG		16
0104	VARDAGSGRÖNT	PEPPAR MIX GRÖN/RÖD	STEKLÖK	LÖK PÄRL NÄT		6
0105	FESTGRÖNT	RÄDISOR I STRUT	BÖNGRODDAR	ALF ALFA GRODDAR		10
0108	KRAVPRODUKTER	THAIBASILIKA KRAV KRUK	ROSMARIN STOR KRUKA			2
0117	GRÖNSAKER	TOMATER LÖSVIKT	TOMATER KVIST	SALLAD ISBERG		435
0118	BLOMMOR	TULPANER 10-PACK	BLOMMOR/KRUKOR	BLOMMOR/KRUKOR		177
0119	FRUKT/GRÖNT	SALTGURKA LÖSVIKT				1
0120	DADLAR/FIKON/NÖTTER	JULNÖTTER LÖSVIKT	FIKON GARLAND RUND 500G	LÖSVIKT JULFIKON		18 15330F:1B
0127	SPECIAL	10:- FYNDLÅDA	KRON KÖKSSVAMP 10P SORT	KORT PRG 7		842

För ICA användes en tvådelad varugrupperingskodning med VG1K_ICA och VG2K_ICA. Hos KF en tredelad kod med VG1K_KF, VG2K_KF och VG3K_KF. Axfood (Hemköp, WILLYS, Willyshemma och PrisExtra) och Bergendahls (CGS och EKO) har endast en enkel varukod. Nycklarna har både en varugrupperingsbenämning från kedjan samt ett varuexempel som vi har plockat ut (för Axfood har vi tre exempel än så länge).

Steg 3

Vi skapar ett stort produktregister genom att matcha de fem kedjornas produktregister med EAN-kod. EAN-koden är enda gemensamma variabel. För varje produkt finns nu alltså bara en post (rad) men många variabler. Detta är stommen till det som skall bli årets EAN-nyckel.

Steg 4

Vi KPIK-kodar detta gemensamma register maskinellt med hjälp av föregående års EAN-nyckel som ger KPIK för varje produkt (EAN-kod) som även fanns förra året. För poster som inte matchar mot föregående års EAN-nyckel sätter vi KPIK lika med den kod som de flesta av de sex kedjorna preliminärt har fått från de egna nycklarna. Nu har vi första versionen av aktuellt års EAN-nyckel. Den är så stor att den delas upp i nio excel-filer.

Bild 6 En bit av tabellen Nyckel_EAN2010_1.xls

KPIK	GRANSKA	AN_ICA	AN_KF	KPIK_F	KPIK_ICA	KPIK_KF	LEV_N_ICA	STR_ICA	AN_AX	LEV_N_AX	EAN	VG1K_ICA	VG2K_ICA	VG1K_KF	VG2K_KF	VG3K_KF	
1551206:C				FILMJÖLK	1551206:C						WAPNO A	7331102000036			222	12	6
1551206:C M				FILMJÖLK	1551206:C	1551206:A					Arla Färskv 1 l	7310865002136	530	10	222	12	6
1551206:C A				A-FIL	A-FIL	GT F	1551206:C	1551206:A	158A:1		Arla Färskv 1 l	ARLA FÄR	7310865002397	530	10	222	99
1551206:C M				FILMJÖLK	1551206:C	1551206:A					Arla Färskv 3 dl	ARLA FÄR	7310865002297	530	10	222	12
1551206:C M				FILMJÖLK	1551206:C	1551206:A					Arla Färskv 1 l	ARLA FÄR	7310865002600	530	10	222	12
1551206:C M				A-FIL	A-FIL		1551206:C	1551206:A			Arla Färskv 1 l	ARLA FÄR	7310865002389	530	10	222	12
1551206:C M				FILMJÖLK	1551206:C	1551206:A					Arla Färskv 1 l	ARLA FÄR	7310865002198	530	10	222	12
1551206:C M				A-FIL	EKO A-FIL	EKO	1551206:C	1551206:A			Arla Färskv 1 l	ARLA FÄR	7310865012111	530	10	222	12
1551206:C M				FILMJÖLK	1551206:C	1551206:A					Arla Färskv 1 l	ARLA FÄR	7310865002150	530	10	222	12
1551206:C M				LÅNGFIL	LÅNGFIL		1551206:C	1551206:A			Arla Färskv 1 l	ARLA FÄR	7310865002723	530	10	222	12
1551206:C M				LÅGLAKT	FIL LÅGLA		1551206:C	1551206:A			Arla Färskv 1 l	FALKÖPIN	7310865002549	530	10	222	12
1551206:C				HALLONFI	HALLONFI		1551206:C	1551206:A			Falköpings 1 l	FALKÖPIN	7393061012888	530	10	222	12
1551206:C				PEPPARK	PEPPARK		1551206:C	1551201:4			Falköpings 1 l	SKÅNEME	7393061002230	510	50	222	12
1551206:C				HERRGÄR	HERRGÄR		1551206:C	1551206:A			Gefleortent: 1 l	GEFLEOR	7310864002403	530	10	222	12
1551206:C M				FILMJÖLK	1551206:C	1551206:A					Gefleortent: 1 l	GEFLEOR	7310864002175	530	10	222	12
1551206:C M				FILMJÖLK	1551206:C	1551206:A					Gefleortent: 1,5 l	GEFLEOR	7310864002052	530	10	222	12
1551206:C				EKO FILM	FILMJÖLK		1551206:C	1551206:A			Gefleortent: 1 l	GEFLEOR	7310864002076	530	10	222	12
1551206:C M				A-FIL	A-FIL	3%	1551206:C	1551206:A			Gefleortent: 1 l	GEFLEOR	7310864002397	530	10	222	12

Not: Bilden är beskuren både i sid- och höjded

Tabell 1 Variabler i Nyckel_EAN2010_1.xls – Nyckel_EAN2010_9.xls

Namn	Betydelse	Typ
EAN	EAN-kod med tretton siffror (fjorton i några fall)	N
EAN_KVAL	Bedömning av EAN-kodens kvalitet. Se nedan i avsnittet "Preparering av ICA:s statistikfiler".	N
Eko	Om varan är klassificerad som Ekologisk	N
EMV	Anger om varan är såld som en EMV	N
Djup	Anger om varan är djupfryst vid försäljning	N
Kons	Anger om varan är konserverad vid försäljning	N
Aggf	Om äggen kommer från frigående höns	N
Aggp	Anger vilken förpackning som äggen är sålda i	N
KPIK	Den mest detaljerade varukoden som SCB arbetar med i detta sammanhang	C
AN_TOT	Artikelnamn	C
AN_TOTF	Artikelnamn föregående år	C
AN_ICA	Artikelnamn enligt ICA	C
AN_KF	Artikelnamn enligt Kf	C

AN_Hem	Artikelnamn enligt Hemköp	C
AN_VI	Artikelnamn enligt Vi handlarna	C
AN_WIL	Artikelnamn enligt WILLYS	C
AN_WH	Artikelnamn enligt WILLYS hemma	C
AN_CG	Artikelnamn enligt Citygross	C
AN_AGS	Artikelnamn enligt Ags	C
AN_EKO	Artikelnamn enligt EKO	C
AN_AX	Artikelnamn enligt Axfood	C
AN_PB	Artikelnamn enligt Pressbyrån	C
AN_SE	Artikelnamn enligt SevenEleven	C
AN_SH	Artikelnamn enligt Shell	C
AN_PX	Artikelnamn enligt PrisExtra	C
AN_ST	Artikelnamn enligt Statoil	C
LevN_TOT	Leverantörens namn	C
LevN_ICA	Leverantörens namn enligt ICA	C
LevN_Ax	Leverantörens namn enligt Axfood	C
LevN_AGS	Leverantörens namn enligt Ags	C
LevN_CG	Leverantörens namn enligt CityGross	C
LevN_WH	Leverantörens namn enligt Willys hemma	C
LevN_EKO	Leverantörens namn enligt Eko	C
LevN_VI	Leverantörens namn enligt VI	C
LevN_SE	Leverantörens namn enligt SevenEleven	C
LevN_SH	Leverantörens namn enligt Shell	C
LevN_PX	Leverantörens namn enligt PrisExtra	C
LevN_ST	Leverantörens namn enligt Statoil	C
STR_ICA	Förpackningens storlek enligt ICA	C
STR_VI	Förpackningens storlek enligt VI	C
VG1K_ICA	Varukod del 1 hos ICA	C
VG2K_ICA	Varukod del 2 hos ICA	C
VG1K_KF	Varukod del 1 hos KF	C
VG2K_KF	Varukod del 2 hos KF	C
VG3K_KF	Varukod del 3 hos KF	C
VG1N_HEM	Varukod hos Hemköp	C

VG1N_WIL	Varukod hos Willys	C
VG1N_WH	Varukod hos Willys Hemma	C
VG1N_AGS	Varukod hos Ags	C
VG1N_CG	Varukod hos CityGross	C
VG1N_EKO	Varukod hos EKO	C
VG1N_VI	Varukod del 1 hos VI	C
VG2K_VI	Varukod del 2 hos VI	C
VG1K_PB	Varukod hos Pressbyrån	C
VG1N_PX	Varukod hos PrisExtra	C
VG1K_SE	Varukod hos SevenEleven	C
VG1K_SH	Varukod hos Shell	C
VG1N_ST	Varukod hos Statoil	C
FSG_ICA	Summerad försäljningsvärde i kronor för ICA:s stormarknader och butiker	N
FSG_KF	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för KF:s stormarknader och butiker	N
FSG_Hem	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för Hemköp	N
FSG_VI	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för VI	N
FSG_WIL	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för WILLYS	N
FSG_WH	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för WILLYS Hemma	N
FSG_CG	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för Citygross	N
FSG_Ags	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för Ags	N
FSG_EKO	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för Ags	N
FSG_PB	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för Pressbyrån	N
FSG_PX	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för PrisExtra	N
FSG_SE	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för SevenEleven	N
FSG_SH	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för Shell	N
FSG_ST	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för Statoil	N

FSG_TOT	Summerad försäljningsvärde i tusen kronor för samtliga kedjor	N
KPIK_ICA	Varukod enligt Nyckel_ICA.xls	C
KPIK_KF	Varukod enligt Nyckel_KF.xls	C
KPIK_Hem	Varukod enligt Nyckel_Hem.xls	C
KPIK_VI	Varukod enligt Nyckel_VI.xls	C
KPIK_WIL	Varukod enligt Nyckel_WIL.xls	C
KPIK_WH	Varukod enligt Nyckel_WH.xls	C
KPIK_CG	Varukod enligt Nyckel_CG.xls	C
KPIK_AGS	Varukod enligt Nyckel_AGS.xls	C
KPIK_EKO	Varukod enligt Nyckel_EKO.xls	C
KPIK_PB	Varukod enligt Nyckel_PB.xls	C
KPIK_SH	Varukod enligt Nyckel_SH.xls	C
KPIK_PX	Varukod enligt Nyckel_PX.xls	C
KPIK_SE	Varukod enligt Nyckel_SE.xls	C
KPIK_ST	Varukod enligt Nyckel_ST.xls	C
KPIK_F	Varukod enligt förra årets EAN-nyckel	C
PRIO1	Prioritetskod baserad på försäljningsvärde	N
PRIO2	Prioritetskod baserad på hur väl de olika kodningarna överensstämmer	N
PRIO3	Prioritetskod baserad på om raden är ny eller inte	N
PRN_ICA	Permanent slumptal för ICA	N
PRN_KF	Permanent slumptal för KF	N
PRN_AX	Permanent slumptal för övriga än ICA och KF	N
ENHET	Till exempel gram eller stycken.	C
STORLEK	Antalet, vikten eller volymen (t.ex. 6, 275)	C
ENHET2		
STORLEK2		
ENHET3		
STORLEK3		
Q		
MILJO1_ICA	Miljömärkning hos ICA.	
MILJO2_ICA	Miljömärkning hos ICA.	

MILJO3_ICA	Miljömärkning hos ICA.	
MILJO4_ICA	Miljömärkning hos ICA.	
EKOL1_ICA	Ekologisk märkning hos ICA.	
EKOL2_ICA	Ekologisk märkning hos ICA.	
EKOL3_ICA	Ekologisk märkning hos ICA.	
EKOL4_ICA	Ekologisk märkning hos ICA.	
EKOL5_ICA	Ekologisk märkning hos ICA.	
RVM_ICA	Rättvisemärkning hos ICA.	
EKOL_KF	Ekologisk märkning hos KF.	
EKOL_HEM	Ekologisk märkning hos Hemköp.	
EKOL_WIL	Ekologisk märkning hos Willys.	
EKOL_WH	Ekologisk märkning hos Willys Hemma.	
EKOL_PX	Ekologisk märkning hos PrisExtra.	
DELK	Grov klassificering för uppdelning av EAN-nyckeln i fem delar	N
MOMS	Momssatsen beräknad som kvot mellan försäljningsvärdet inkl. moms och försäljningsvärdet exkl. moms per vara hos respektive kedja.	
GRANSKAD	Anger om varan/kategoriseringen är granskad och av vem. Signatur.	C

De permanenta slumpentalen används av ES/PR för att dra sannolikhetsurval av produkter utan (möjligtvis med) rotation. Förhållande mellan de tre är deterministiskt; ICA:s slumpental är 0,33 större än KF:s och de övriga kedjornas slumpental är ytterligare 0,33 större än ICA:s. Om slumptalet därigenom blir större än 1,00 subtraheras 1,00 så att alla tal ligger mellan 0,00 och 1,00. (I princip skulle det räcka att spara ett enda nummer.)

Steg 5

Tabellen Nyckel_EAN har cirka 320 000 rader, varav cirka 70 000 avser livsmedel.

Jobbet är nu att granska denna nyckel och åsätta KPIK på rader utan kod och med de tillfälliga koderna "x" och "y" samt rader där de maskinellt åsatta koderna från kedjorna var olika. Det är orimligt att granska hela registret, därför prioriteras rader med stort försäljningsvärde och stor osäkerhet. Vi har variablerna PRIO1–PRIO3 för det. Med hjälp av sortering efter varugrupperkoder, leverantörsnamn etc. kan man komma åt felaktigheter och tveksamheter.

2.5.2.4 Körningar

Arbetet utförs med Excel och SAS. Tabeller och nycklar lagras i Excel och där rättar och kodar vi enstaka produkter. SAS används för att matcha och maskinellt åsätta ”preliminära” koder till stora mängder av poster och med SAS-program skriver vi sedan ut nya versioner av tabeller i excel-format. Några tabeller lagras faktiskt i SAS – sådana som inte skall granskas manuellt.

I SAS-programmet Nyckel_EAN2011.sas skapas grundversioner av den stora EAN-nyckeln som nu är uppdelad i tio excel-tabeller; Nyckel_EAN2011_1.xls – Nyckel_EAN2011_10.xls (varav de första fyra dessutom är uppdelade i A och B enligt nedanstående PRIO1). Här finns alla produkter (med EAN som identitet) som finns i ICA:s, KF:s och Axfoods tabeller. Produkter som inte har ett numeriskt EAN-nummer finns inte med. Det finns sådana hos alla kedjorna, se ovan.

Programmet använder motsvarande nyckel från förra året, men inte från ännu tidigare år. Detta för att inte riskera att ge EAN-koder återanvänds av industrin efter några år.

Indata är endast tabeller över de förekommande EAN-posterna hos ICA, KF och Axfood samt förra årets nyckel. Dessa matchas. Det mest intelligenta som programmet utför är att sätta en säker KPIK-kod när det finns sju alternativ; ICA:s, KF:s och Axfoods preliminära koder baserade på kedjornas egna varugrupperkoder samt förra årets EAN-kod. I tusentals fall finns enbart en eller två av dessa. Regeln är:

1. KPIK-kod från förra året om sådan finns
2. Den vanligast förekommande bland de sex preliminära

Programmet skapar tre indikatorer på vilka poster som bör granskas extra noga. Variabeln PRIO1 är en storleksindikator som antar två värden:

- 9 omsättningen är liten (dessa svarar sammanlagt för mindre än cirka 5 % av totalaomsättningen). Dessa läggs i filer med ändelsen B.
- 1 omsättningen är stor (dessa svarar sammanlagt för mer än cirka 95 % av totala omsättningen). Dessa läggs i filer med ändelsen A.

Variabeln PRIO2 beror på hur samstämmigt KPIK har kodats med hjälp av alla nycklarna. Den antar följande värden:

- 9 Produkten har kodats tidigare och godkänts vid granskning. Väldigt säkert.
- 8 Produkten har kodats tidigare och det är samstämmighet mellan denna tidigare kod och kedjornas preliminära kod. Säkert.
- 5 Ny produkt, men god överensstämmelse mellan kedjorna. Ganska säkert.
- 3 Ny produkt och dålig överensstämmelse mellan kedjorna. Osäkert.

- 2 Okodade produkter – ej livsmedel
- 1 Okodade produkter – livsmedel

Variabeln PRIO3 anger om produkten är ny eller ej:

- 9 Produkten är gammal
- 1 Produkten är ny

Följande urval är mest kritiskt:

PRIO1=1

PRIO2=1-3

PRIO3=1

och skall alltså granskas mest noga. Det är endast cirka 2 000 rader som uppfyller alla dessa tre kriterier. Det finns knappt 4 000 rader som uppfyller kriteriet PRIO1=1 och PRIO2=1-3, alltså bortsett från PRIO3.

Hela nyckeln delas i fem baserat huvudsakligen på koden DELK som finns i KPIK.xls. De fem är:

- 1 Livsmedel (tar även hjälp av MOMS för att sortera ut dessa)
- 2 Livsmedel (tar även hjälp av MOMS för att sortera ut dessa)
- 3 Non-food = tvättmedel, hushållspapper, tvål m.m. samt skålar, askar, kosmetika och blommor
- 4 Tidningar, böcker, kontorsmateriel, film, TV-spel
- 5 Kläder, skor, hushållstextilier
- 6 Övriga specialvaror 1
- 7 Övriga specialvaror 2

2.5.2.5 Granskning av Nyckel_EAN2011.xls

Datakasseregisterstatistiken genomgår först en som beskrivits ovan en omfattande maskinell kodning. Idag finns det **cirka 110 000** produkter i SCB:s register som säljs med den 12 procentiga momssatsen. Denna första maskinella kodning bygger på livsmedelsblockens egna varugrupper. Därefter har produkterna granskats och kodats manuellt efter tre kriterier:

- Storlekskriterium – omsättningen för produkten ingår i en grupp produkter som svarar för sammanlagt mer än cirka 95 procent av den totala livsmedelsförsäljningen (cirka 5 000 produkter).

- Samstämmighet för en EAN-produkt mellan olika livsmedelsblock.
- EAN-produkten är ny för året.

Kodningen av de kvalitativa variabler

Koderna för de kvalitativa variablerna sätts enligt nedanstående beskrivning.

Ekologiska artiklar

EKO	Förklaring
1	KRAV i namnet
2	Ekologisk i namnet
3	Änglamark i namnet
4	Ekologisk enligt enl KRAV:s produktlista
5	MSC
6	Ekologisk lista kedjorna (sätts maskinellt)
7	EU- ekologisk lista kedjorna (sätts maskinellt)
8	KRAV lista kedjorna (sätts maskinellt)
9	MSC lista kedjorna (sätts maskinellt)

Vid kodningen av nummer 1-4 sätts den lägsta möjliga siffran vid kodning.

EMV

EMV	Förklaring
0	Ej EMV
10	Hemköp
11	Eldorado
12	Godegården
13	Finax
14	Änglamark

15	Coop
16	Blåvitt
17	X-tra
18	Signum
19	Spar
20	Willys
21	Euroshopper
22	ICA
23	Citygross
24	Ingen benämning
25	Ags
26	ICA Leverantör
27	Skona

Äggpack

Äggpack	Förklaring
1	6-pack
2	12-pack
3	Övriga
4	10-pack
5	18-pack
6	24-pack

ÄggFrig

Äggpack	Förklaring
1	Ägg från frigående höns
0	Ej ovanstående

Djupfr

Djupfr	Förklaring
1	Djupfrost vara
0	Ej djupfrost vara

Kons

Kons	Förklaring
1	Konserverad vara
0	Ej konserverad vara

2.5.3 Klassificering

Nedan beskrivs de varugrupper som används vid klassificeringen av livsmedelsförsäljningen. Datakasseregisterstatistiken från dagligvarublocken och partihandelskvantiteterna klassificeras på NR och PR:s produktgrupper som anges i lila. Servicehandelsenkäten samlar endast in data på Coicop 3-siffer nivå. Klassificeringen återfinns i bilaga.

3 Statistisk bearbetning och redovisning

3.1 Skattningar: antaganden och beräkningsformler

3.1.1 Livsmedelsnivå

Beräkningarna av livsmedelsnivån bygger på en matchning av urvalsramen mot momsregistret. I momsregistret finns den 12 procentiga momssatsen som används för livsmedel.

Livsmedelsförsäljningen tas fram för branscherna nedan, men även för respektive dagligvarublock och butikstyp:

SNI 47.3
SNI 47.11
SNI 47.19
SNI 47.21
SNI 47.22
SNI 47.23
SNI 47.241
SNI 47.242
SNI 47.25
SNI 47.730
SNI 47.74-75
SNI 47.8
SNI 47.99

För att beräkna fram försäljningen för respektive dagligvarublock så används den population som respektive dagligvarublock har sänt till SCB.

3.1.2 Servicehandeln

I Servicehandelsenkäten har uppgifter efterfrågats för företagets nedbrytning av nettoomsättningen exklusive moms fördelat på olika produktgrupper. De produktgrupper som efterfrågats i undersökningen är följande 4-siffriga Coicop produktgrupper:

0111 Bröd och spannmål
0112 Kött
0113 Fisk

- 0114 Mjök, ost och ägg
- 0115 Oljor och fetter
- 0116 Frukt
- 0117 Grönsaker
- 0118 Socker, sylt, honung, sötsaker
- 0119 Övriga matprodukter
- 0121 Kaffe, te och kakao
- 0122 Alkohol fria drycker, juicer
- 0213 Öl klass I och II

Nettoomsättningen exklusive moms räknas sedan om till begreppet för Livsmedelsförsäljningen (se 3.1.2), inklusive moms.

Livsmedelsförsäljnings som fås i Servicehandelsenkäten kalibreras mot den livsmedelsförsäljningsnivå som nåtts vid beräkningarna enligt stycke 4.1.1.

3.1.3 Modellberäkningar

Nedan ges en kort beskrivning av slutberäkningarna. Resultatet presenteras som livsmedelsförsäljning inom populationen för de cirka 200 produkt/produktgrupperna som Konsumentprisindex efterfrågar.

3.1.3.1 Datakasseregisterstatistiken

Uppgifterna som fås Dagligvarublocken kodas till SCB:s produktgrupper. Därefter görs en summa skattning för respektive dagligvarublock och butikstyp (stormarknad eller butik):

$$L_{P,D,X} = \sum_{p=1}^P l_{p,D,X}$$

L = Försäljning.

P = Produktgrupper P.

D = Dagligvarublock

X = Om data är för stormarknad eller butik.

l = Försäljning för varje EAN-observation

Då datakasseregisterstatistiken inte är heltäckande så görs antagandet att den del av försäljningen som inte täcks av datakasseregisterstatistiken har

samma fördelning som den del som täcks av datakasseregisterstatistiken för respektive dagligvarublock och butikstyp:

$$L_{P,D1,X} = L_{P,D,X} / \sum_{p=1}^P L_{P,D,X} * L_{D1}$$

där

L =Försäljning.

P = Produktgrupper P.

D = Dagligvarublock

D1 = Del av dagligvarublocket som inte täcks av datakasseregisterstatistiken

X = Om data är för stormarknad eller butik.

1 = Försäljning för varje EAN-observation

3.1.3.2 Servicehandeln

Då det gäller servicehandeln så finns livsmedelsförsäljningsinformation på de tolv Coicop grupperna enligt punkt 4.1.2. Denna information skall fördelas ned på cirka 200 produkt/produktgrupperna. Olika typer av metoder har använts där SCB beskriver den vanligaste:

$$L_{P_C, Serv} = \sum_{k=1}^K L_{P_C, K} / \sum_{k=1}^K \sum_{P_C=1}^{P_C} L_{P_C, K} * L_{C, Serv}$$

där

L =Livsmedelsförsäljning.

P_C = Produkt inom en Coicop kod C (se även bilaga 1).

C = Coicop produktgrupp

K = Livsmedelsblockens butiker.

Serv = Bransch inom servicehandeln.

3.1.4 Fastprisberäkning

Försäljningsvärden tas fram för de 200 varugrupperna (se kapitel 2.5.3) summerat för hela handeln (SNI 47). Implicita prisindex fås från Nationalräkenskaperna för 44 varugrupper. Dessa prisindex görs om så att de får 2000 som basår. Därefter används detta omräknade prisindex med 2000 som basår för att deflatera (dividera) försäljningen i löpande priser och försäljning i fasta priser nås.

3.1.5 Ekologisk försäljning

Utgångspunkten för beräkningarna av den ekologiska försäljningen är uppgifterna ifrån datakassregisterstatistiken. Med hjälp av denna information så har andelen ekologisk livsmedelsförsäljning skattats i förhållande till total livsmedelsförsäljning för dagligvaruhandeln. Därefter så har det antagits att den försäljning som sker utanför dagligvaruhandeln har samma fördelning av ekologisk livsmedelsförsäljning som dagligvaruhandeln. Utifrån detta har den ekologiska livsmedelsförsäljningen för hela handeln nåtts.

3.1.6 EMV försäljning

Utgångspunkten för beräkningarna av den EMV försäljningen är uppgifterna ifrån datakassregisterstatistiken. Med hjälp av denna information så har andelen EMV livsmedelsförsäljning skattats i förhållande till total livsmedelsförsäljning för dagligvaruhandeln. Det är också den andel och nivå som publiceras i publikationen.

3.1.7 Djupfrost försäljningen

Utgångspunkten för beräkningarna av den djupfrysta försäljningen är uppgifterna ifrån datakassregisterstatistiken. Med hjälp av denna information så har andelen djupfrost livsmedelsförsäljning skattats i förhållande till total livsmedelsförsäljning för dagligvaruhandeln. Det är också den andel och nivå som publiceras i publikationen.

3.2 Redovisningsförfaranden

3.2.1 Redovisningen

Livsmedelsförsäljningsstatistiken redovisas till allmänheten uppdelad på 58 varugrupper som följer Coicop klassificeringen och redovisas för hela handeln (SNI 47). Vid redovisningen utåt har alltså en aggregeringen

gjorts från 139 varugrupper till 58 varugrupper. Redovisningen görs både i löpande och fasta priser. Nedan följer de varugrupper som redovisas i SM och i SSD.

Coicop	Coicop text
01+02.1	Livsmedel och drycker
01	Livsmedel och alkoholfria drycker
01.1	Livsmedel
01.1.1	Bröd och övriga spannmålsprodukter
01.1.1.1	Ris
01.1.1.2	Bröd
01.1.1.3	Pastaprodukter
01.1.1.4	Bakverk
01.1.1.5	Andra spannmålsprodukter
01.1.2	Kött
01.1.2.1-01.1.2.4, 01.1.2.7	Nöt-, gris-, får-, lamm- och viltkött
01.1.2.5	Torkat, saltat eller rökt kött och ätliga slaktbiprodukter
01.1.2.6	Annat konserverat eller bearbetat kött samt beredningar av kött
01.1.3	Fisk
01.1.3.1-01.1.3.3	Fisk och skaldjur (färsk, kyld, fryst, torkad rökt eller saltad)
01.1.3.4	Anna konserverad eller beredd fisk och skaldjur samt beredningar av fisk och skaldjur
01.1.4	Mjök, ost och ägg
01.1.4.1-01.1.4.3	Mjök
01.1.4.4	Yoghurt och fil
01.1.4.5-01.1.4.6	Ost och andra mjölkprodukter
01.1.4.7	Ägg
01.1.5	Oljor och fetter
01.1.5.1	Smör
01.1.5.2, 01.1.5.5	Margarin och annat fett
01.1.5.3-01.1.5.4	Matolja
01.1.6	Frukt
01.1.6.1-01.1.6.7	Frukt (färsk, kyld eller fryst)
01.1.6.8	Torkad frukt
01.1.6.9	Konserverad frukt och fruktbaseade produkter

01.1.7	Grönsaker
01.1.7.1-01.1.7.4, 01.1.7.7	Grönsaker och potatis (färsk, kyld eller fryst)
01.1.7.5	Torkade grönsaker
01.1.7.6	Andra konserverade eller behandlade grönsaker
01.1.7.8	Potatisprodukter
01.1.8	Socker, sylt, honung, choklad och konfektyr
01.1.8.1	Socker
01.1.8.2	Sylter och marmelader
01.1.8.3-01.1.8.6	Konfektyr, choklad och glass
01.1.9	Övriga livsmedel
01.1.9.1	Såser och smaksättningsmedel
01.1.9.2	Salt, kryddor och kryddväxter
01.1.9.3-01.1.9.4	Jäst, dessertberedningar och soppor samt övrigt
01.2	Alkoholfria drycker
01.2.1	Kaffe, te och choklad
01.2.1.1	Kaffe
01.2.1.2	Te
01.2.1.3	Kakao och chokladpulver
01.2.2	Mineralvatten, läskedrycker, frukt och grönsaksjuicer
01.2.2.1-01.2.2.2	Läskedrycker samt mineral- och källvatten
01.2.2.3-01.2.2.4	Juice och saft
02.1	Alkoholhaltiga drycker
02.1.1	Spritdrycker
02.1.1.1	Spritdrycker och likörer
02.1.2	Vin
02.1.2.1-02.1.2.2	Vin
02.1.3	Öl
02.1.3.A	Öl klass I och II
02.1.3.B	Öl klass III

3.2.2 Publiceringen

Resultaten har fr.o.m. referensår 2001 publicerats i Statistiska meddelande (SM) serie HA0103.

Uppgifter finns även tillgängliga i Sveriges statistiska databaser (SSD). I SSD redovisas totalt 3 tabeller. På SCB:s hemsida redovisas även fyra tabeller.

3.2.3 Observationsregistret

Mikrodata som gör identifikation av objekt möjlig lämnas inte ut. Blanketter gallras efter 1 år. Registeruppgifter och primärdata överlämnas till Riksarkivet så snart de inte behövs i produktionen. Systemdokumentation bevaras och överlämnas till arkivet. Program och dylikt gallras när de inte behövs för bearbetningar.

4 Slutliga observationsregister

4.1 Produktionsversioner

I det här dokumentet (SCBDOK) har framtagningen av nedanstående slutliga observationsregister beskrivits.

Register	Livsmedelsförsäljningsstatistik
Registervariant	Livsmedelsförsäljningsstatistik
Registerversion	Livs 2011

Fortsatt dokumentation, av registrens detaljerade innehåll, finns på SCB:s webbplats. Där beskrivs alla variabler och värdemängder m.m. Dokumentationen hittar du här: <https://www.h2.scb.se/metadata> . Klicka dig fram med hjälp av namnen på Register, *Registervariant* och *Registerversion* som är angivna i ovanstående tabell.

4.2 Arkiveringsversioner

4.3 Erfarenheter från senaste undersökningsomgången